

Bull Terrier, Staffordshire Bull Terrier en American Staffordshire Terrier. Oorsprong en achtergrond van hun gedrag.

*Tekst: Elian Hattinga van 't Sant*

Dit keer drie terrier rassen die voor heel andere activiteiten zijn gefokt dan de doorsnee terriers: hondengevechten.

### *Bull baiting*

Met name in de 17<sup>e</sup> en 18<sup>e</sup> eeuw waren, vooral in Engeland, evenementen waarbij honden een aan een paal vastgebonden stier aanvielen en zich daar in vastbeten bijzonder populair. Op marktdagen en bij festiviteiten werden dit soort gevechten georganiseerd ter vermaak en om te gokken, maar ook omdat men geloofde dat het vlees van een zo gedode stier extra mals was. Als snel werd het *bull baiting* een echte volkssport waarbij men ging wedden op de honden die het moedigst en meest effectief te werk gingen. Terwijl men eerst allerlei verschillende typen vechtlustige honden gebruikte, ging men er toe over om honden speciaal voor het *bull baiting* te fokken: de bulldog. Geselecteerd werd op honden die een heel hoge pijngrens hadden en niet loslieten als ze zich eenmaal vastgebeten hadden.

### Strafbaar

In 1835 kwam in Engeland een einde aan het *bull baiting* toen de *Cruelty to Animals Act* werd aangenomen. Daarbij werd mishandeling of een wrede behandeling van gedomesticeerde dieren strafbaar gesteld. Ook het organiseren van gevechten tussen gedomesticeerde dieren van hetzelfde soort, zoals hanen en honden, werd verboden.

Dergelijke gevechten waren echter uiterst populair, met name omdat er flink bij gewed kon worden. De nieuwe wet had dan ook niet tot gevolg dat ze niet meer gehouden werden. Er vond slechts een verschuiving plaats. Moeilijk verborgen te houden evenementen zoals *bull baiting* verdwenen, maar gemakkelijker te organiseren, clandestiene gevechten, zoals hondengevechten, wonnen juist aan populariteit.

### Kruisingen

De bulldog werd echter niet erg geschikt gevonden om hondengevechten mee te houden. Hij was tamelijk traag en behoedzaam. Voor *bull baiting* was snelheid en wendbaarheid geen vereiste, omdat de stier was vastgebonden. Bulldoggen naderden de stier laag, soms bijna kruipend om niet op de horens genomen te worden. Vervolgens haptten ze toe, beten zich vast en lieten niet meer los. Dit maakte een gevecht tussen bulldoggen tamelijk statisch; het gaf maar weinig spektakel. Daarom ging men er toe over om voor hondengevechten bulldoggen met terriërs te kruisen.

Terriërs waren gefokt voor de jacht. Ze moesten ervoor zorgen dat konijnen, vossen en dassen uit hun ondergrondse burchten te voorschijn zouden komen, zodat jagers deze konden doden of te paard met meutehonden konden achtervolgen. Het waren kleine, wendbare, snelle, felle honden. Het resultaat van deze voornamelijk 19<sup>e</sup> eeuwse kruisingen, aanvankelijk aangeduid als de *Bull and Terrier*, waren snelle, onvermoeibare vechters die over veel 'gameness' beschikten. Daaronder werd verstaan dat ze bleven aanvallen, ook als ze half opengereten waren of als hun poten gebroken waren.

### Hondengevechten

De manier waarop een hondengevecht werd gehouden, leek sterk op die van een bokswedstrijd. Er was een ring, 'pit' geheten, van ongeveer 2 x 3 meter met een 60-90 centimeter hoge afzetting, waarbuiten het publiek plaatsnam. Door het midden van de *pit* was op de grond een krijtstreep, de *scratch*, getrokken. Aan weerszijde van de *scratch* werden de twee honden, die met elkaar moesten vechten, door hun eigenaren in de hoeken van de *pit* vastgehouden tot de scheidsrechter het signaal gaf om ze los te laten. Maar voor het gevecht kon beginnen, werden de honden eerst door een uit hun midden aangewezen 'taster' (proever) gecontroleerd of ze geen vergif in hun vacht hadden.

Een ronde duurde zo lang als de honden met elkaar vochten en eindigde bij een 'fair go away', als een hond ophield met vechten, losliet en de ander probeerde te ontlopen. Dan volgde een minuut pauze waarbij de honden weer in hun hoek van de *pit* werden vastgehouden en konden worden verzorgd. Vervolgens werd de hond, die opgehouden was met vechten, weer losgelaten. Om nog te kunnen winnen, moest hij nu de *scratch* passeren. Deed hij dit niet omdat hij te bang, te moe of te zwaar gewond was, dan had hij verloren en eindigde het gevecht. Passeerde hij de *scratch*, dan werd de andere hond ook weer losgelaten en begon het gevecht opnieuw.

### *Rat baiting*

De *Bull and Terriers* werden, evenals gewone terriërs, ook gebruikt voor een ander populair evenement: *rat baiting*. Daarbij werden een heleboel ratten in de *pit* losgelaten. Het publiek kon dan wedden hoeveel ratten de hond in een bepaalde tijd kon doden. Of er werd gewed hoe lang een hond er over zou doen om alle ratten in de *pit* te doden. Een fameuze *Bull and Terrier*, Billy, wist in 1823 100 ratten in 5 minuten en 30 seconden te doden. Het kostte hem wel een oog, want sommige ratten wisten verrassend terug te vechten. Billy's record van gemiddeld 3,3 seconde per rat bleef overeind tot 1862, toen een andere Bull Terriër, Jacko, het met 2 seconden verbeterde. Jacko was ook houder van een ander record: hij wist 60 ratten in 2 minuten en 42 seconden te doden; een gemiddelde van 2,7 seconden per rat.

### *Gameness*

De 19<sup>e</sup> eeuwse *Bull and Terriers* hadden bepaald geen uniform uiterlijk. Ze werden functioneel gefokt op *gameness*, uithoudingsvermogen en snelheid. Ze hadden verschillende kleuren, verschillende groottes en een verschillende bouw. Er waren zwaardere, brede mastiff-achtige types bij van rond de 25 kilo, maar ook lichtere whippet-types en zelfs kleine hondjes van 5 - 10 kilo. Men was het er ook niet over eens wat nu het beste type was. Ieder type had een voordeel. De wat grotere whippet-types konden kleinere honden er gemakkelijk onder werken, de zware types waren niet van hun poten af te krijgen en de kleintjes konden vaak goed bijten en schudden, waarmee ze veel schade aanrichtten. Ze konden ook sterk van karakter verschillen. Er waren drukke types bij die geen seconde stil konden zitten en kalme die goed trainbaar waren.

Een ding hadden ze echter gemeen. Ze waren uitermate vriendelijk en niet agressief naar mensen. Hun eigenaren moesten ze immers bij een *fair go away* weer gelijk kunnen pakken en vast kunnen houden. Winnaars werden vaak overladen met schouderklopjes van allerlei uitzinnige, vaak beschonken mensen uit het publiek die hun portemonnee rijk gevuld zagen. Een hond die wild om zich heen bleef bijten en daarbij ook mensen greep, kon men niet gebruiken.

### Huisdieren

Voor huisdieren, zoals katten, kippen, konijnen en andere honden konden de *Bull and Terriers* echter levensgevaarlijk zijn; ook voor honden die ze goed kenden en bevriend mee waren. Wanneer ze zich bijvoorbeeld per ongeluk pijn deden bij een spel met andere honden of bij een schermutseling betrokken raakten, kon hun vechtersinstinct ineens naar boven komen. En dan vochten ze ook gelijk om te doden. Daarom werd door liefhebbers van diverse soorten Bull Terriers, toen deze in het begin van de 20<sup>e</sup> eeuw in toenemende mate als showhond in de mode kwamen en in 1935 ook een eigen rasstandaard kregen, gewaarschuwd om ze vooral niet los te laten lopen.

## Wit

De *Bull and Terrier* werd toen al met verschillende ‘rasbenamingen’ aangeduid. In het midden van de 19<sup>e</sup> eeuw begon een Engelsman, James Hinks, met het fokken van witte *Bull and Terriers*. Hinks wilde naast de *gameness* ook de bouw, met name de wat zwakke achterhand, verbeteren en de kop wat eleganter maken met wat minder stop. De elegantere, slankere witte honden van Hinks waren al snel razend populair, en er ontstond een tweedeling, waarbij uiteindelijk besloten werd de oorspronkelijke, gekleurde *Bull and Terriers* voortaan aan te duiden als Staffordshire Bull Terriërs.

Omdat Hinks zijn honden ook showde en een van zijn teven de naam *Puss* droeg werd al snel gezegd dat zijn honden niet konden vechten. Hinks ging een weddenschap aan en volgens de overlevering overwon *Puss* met gemak en amper een schrammetje van haar tegenstander, een (Staffordshire) *Bull and Terrier* van het oudere, zwaardere en grovere type.

## Amerika

*Bull and Terriers* werden ook naar Amerika, waar hondengevechten even populair waren en pas tamelijk recent als misdadig worden bestreden, geëxporteerd of door kolonisten meegenomen. Ze stonden aanvankelijk bekend onder de naam Pit Dog of American Bull Terriër. In 1936 werden ze erkend door de American Kennel Club en geregistreerd als Staffordshire Terriërs. In 1969 werd de naam veranderd in American Staffordshire Terriërs.

Door het showgebeuren groeiden de rassen uiterlijk verder uit elkaar. De Staffordshire Bull Terriërs werden zwaarder, breedschedeliger en kortpotiger; de Bull Terriërs kregen een smal eivormig hoofd zonder stop met een gebogen neuslijn; de American Staffordshire Terriër werd groter en zwaarder dan zijn Engelse tegenhanger.

## Agressie

Genetisch en gedragsmatig staan de rassen echter nog steeds zeer dicht bij elkaar (Parker 2012). Alle drie zijn ze vriendelijk voor mensen; zeker de Staffordshire en ook wel de Bull Terrier zijn vaak zelfs uitbundige allemansvrienden. Het gevaar zit hem vooral in het gedrag naar andere (huis)dieren en honden. Uit het onderzoek van Duffy, Hsu en Serpell (2008) naar agressie bij meer dan dertig hondenrassen - waarbij Staffordshire Bull en American Staffordshire Terriers gemakshalve in een categorie samengevoegd zijn met American Pit Bull Terriers - bleek dat ze ruim onder gemiddeld scoren in agressie naar eigenaren en vreemde mensen, maar ver boven gemiddeld in agressie naar andere honden. Hierbij zijn ze vaak de agressor en speelt angst, die tot defensieve agressie kan leiden, geen rol.

## Kill-bite

Deze agressie naar andere honden is dan ook vermoedelijk geen sociale agressie, maar prooiagressie. Door een selectie van meer dan honderd jaar is een onderdeel uit het gewone jachtrepertoire van honden, de *kill-bite*, bij de *Bull and Terrier* onevenredig uitvergroot. Prooiagressie wordt gestuurd vanuit een ander deel van de hersenen dan sociale, emotioneel gestuurde agressie en gaat niet met stress signalen gepaard die dit aankondigen. Prooiagressie kan ineens door bepaald gedrag, zoals wegrennen, worden opgewekt. Dieren zoals katten, kippen of kleine honden zijn dan hun leven niet veilig. Ze worden behandeld zoals de ratten in de *pit*.

Maar ook bij honden waar er wel sprake is van een sociaal conflict, kan een afstammeling van de *Bull and Terrier* enorme schade aanrichten omdat hij vastbijt en scheurt. Het is voor eigenaren vaak maar moeilijk te vatten dat de hond die de hele familie 's ochtends met veel gekwispel en een overdaad aan lieve likjes begroet, zich tegenover andere honden niet per definitie hetzelfde gedraagt. Toch is het iets waar je maar beter op voorbereid kunt zijn, zodat je je maatregelen kunt nemen om het zover niet te laten komen.

Wetenschappelijk literatuur:

Coppinger, R. & Coppinger, L. (2001) *Dogs. A Startling Understanding of Canine Origin, Behavior & Evolution*. New York: Scribner.

Duffy, D.L., Hsu, Y. & Serpell, J.A. (2008). Breed differences in canine aggression. *Applied Animal Behaviour Science* 114, 441-460

Parker, Heidi G., (2012). Analyses of modern dog breeds. *Mammalian Genome* 23, 19-27.



Bull Terrier rond 1915



Staffordshire Bull Terriers



Staffordshire Bull Terriers



**COLBY'S PINCHER 1896**

American Staffordshire Terrier 1896



American Staffordshire Terrier rond 1900